

Підвищення ефективності **управління трудовими ресурсами** приватного акціонерного товариства «Вінницька кондитерська фабрика»

Виконала: ст. гр. МПОУ-18 мз

Іващук А.В.

Керівник : к. е. н., доцент

Нікіфорова Л. О.

Рецензент : д. е. н., доцент

Єпіфанова І.Ю.

Вінниця 2020

Метою роботи є обґрунтування теоретичних та практичних засад та визначення шляхів вдосконалення управління трудовими ресурсами в системі менеджменту підприємства.

Здійснення поставленої мети здійснювалась шляхом вирішення наступних **задач**:

- визначення теоретичних засади управління трудовими ресурсами на підприємстві в умовах ринкової економіки;
- дослідження показників руху трудових ресурсів підприємства та їх динаміки;
- проведення оцінки ефективності використання трудових ресурсів;
- розробка економіко-організаційної характеристика ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика»;
- розгляд мотивації та оцінки для вдосконалення управління персоналом базового підприємства.

Об'єктом дослідження є процес управління трудовими ресурсами в системі менеджменту підприємств кондитерської галузі.

Предметом дипломної роботи є виступають теоретико-методичні та прикладні аспекти управління трудовими ресурсами підприємства на прикладі ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика».

Від управління трудовими ресурсами на підприємстві залежать обсяги виробництва, моральний та фінансовий стан робітників, а сам підхід до менеджменту ресурсів є недостатньо систематизованим, саме тому ця тема є як ніколи **актуальною** у наш час.

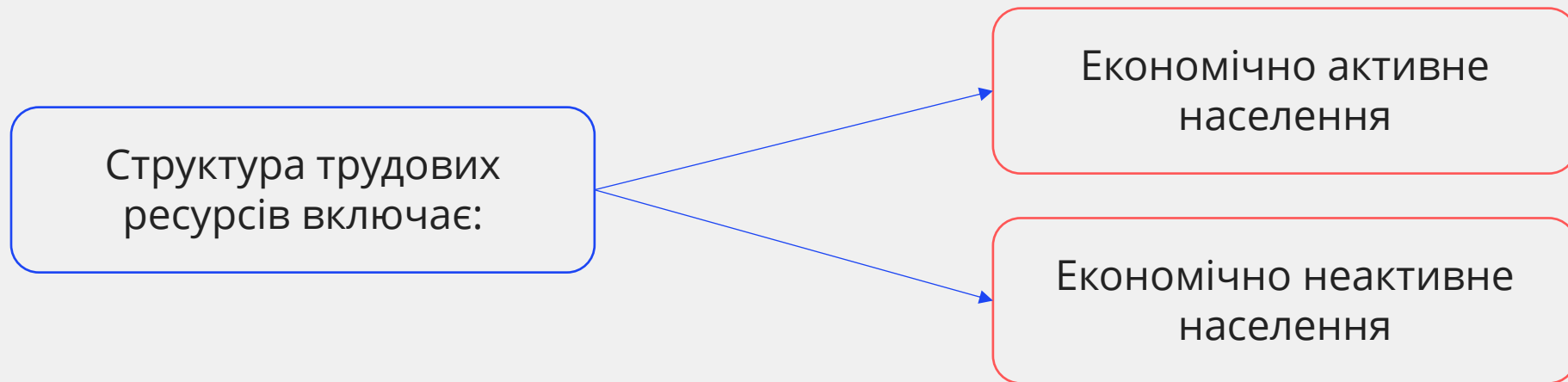
Науковою новизною є те, що і роботі удосконалено використання методу екстраполяції та методу експертних оцінок за рахунок використання низки специфічних емпіричних показників для більш точного розрахунку планування персоналу.

Інформаційною базою дослідження при підготовці дипломної роботи були спеціальна економічна література, інформація наукових та інформаційно-аналітичних сайтів мережі інтернет, літературні посібники з ведення бізнесу, менеджменту в на промисловому підприємстві, матеріали періодичних видань, звітні дані досліджуваного підприємства, довідково-інформаційні матеріали, результати власних спостережень автора.

Таблиця 1.1 – Трактуювання терміну «трудо́ві ресурси» різними авторами

Автор	Визначення
Богиня Д. П. [3, с. 211]	Основна продуктивна сила суспільства, найактивніша в економічному відношенні частка населення, що складається з трудящих міста та села і забезпечує розширене відтворення суспільного продукту.
Буряк П. Ю. [4, с. 40]	Працездатна частка населення, яка має фізичний розвиток, інтелектуальні здібності, знання, які потрібні для роботи в народному господарстві.
Заславська Т. І. [8]	Сукупність членів суспільства, здатних брати участь у суспільному виробництві при даному розвитку продуктивних сил і в межах виробничих взаємовідносин.
Качан Є. П. [5, с.41]	Частина працездатного населення, яка володіє фізичними і інтелектуальними здібностями і знаннями, потрібними для здійснення корисної діяльності.
Лукашевич В. М. [6]	Головна продуктивна сила суспільства, носії (суб'єкти) взаємовідносин, що складаються у ході формування, розподілу та використання трудових запасів. Як економічна категорія – населення, що володіє фізичною та розумовою здатністю у відповідності з умовами відбитка робочої сили; як планово- облікова – населення у працездатному віці, зайняте і незайняте у суспільному створенні благ.
Махсма М. Б. [7]	Частина населення країни, що за власними інтелектуальними здібностями, фізичним розвитком і знаннями спроможна працювати в народному господарстві.
Олійник Є. О. [8]	Винятковий та надзвичайно вагомий вид економічних ресурсів, ціна котрого визначається чисельністю працівників, що мають певні професіональні навички, знання, які можуть застосовувати у трудовому процесі та служити первинною інформаційною базою для планування й аналізу.
Мерзляк А. В., Михайлов Є. П., Корецький М. Х., Михайлова Г. О., [9]	Проміжна категорія між «населення» і «сукупна робоча сила». Усе працездатне населення, зайняте, незалежно від віку, у галузях суспільного господарства й особистої трудової діяльності, також особи працездатного віку, котрі могли б брати участь у праці, але зайняті в домашньому й приватному господарстві, на навчанні з відривом від виробництва, на військовій службі.
Саблук П. Т., Орлатий М. К. [10]	Частина населення, яка має потрібний фізичний розвиток, інтелектуальні здібності та знання для роботи в всяких сферах економічної діяльності.
Єсінова Н. І. [11, с. 11]	Працездатна частка населення, яка володіючи фізичними й розумовими здібностями, придатна виробляти матеріальні блага чи робити послуги.

Трудові ресурси підприємства являють собою сукупність робітників різного професійно-кваліфікованого рівня, що зайняті на підприємстві, та входять до його облікового складу. В облікову чисельність штатних робітників включають усіх найманих працівників, що уклаладають письмово трудовий договір і виконують постійну, тимчасову або сезонну роботу один день і більше

Рисунок 1.1 – Структура трудових ресурсів

Колектив підприємства є найбільш вагомим ресурсом підприємства і у зв'язку з цим він потребує особливого підходу у питаннях управління.

Персонал підприємства - це сукупність постійних працівників, які отримали необхідну професійну підготовку і мають практичні навички.

Таблиця 1.2 – Класифікація персоналу підприємства

Ознака	Види
1. За характером участі в господарській діяльності	Виробничий персонал – включає всіх працівників основних, допоміжних та обслуговуючих виробництв, заводоуправління, складів, охорони – тобто всіх працівників, що займаються виробництвом товарів або їх безпосереднім обслуговуванням.
	Невиробничий персонал - включає працівників структур, які нехай і перебувають на балансі підприємства, але не пов'язані з процесами промислового створення благ: житлово-комунальне господарство, дитячі садки та ясла, амбулаторії, навчальні заклади тощо.
2. По відношенню до виробництва	Основні робітники - безпосередньо беруть участь у процесі виробництва благ.
	Допоміжні робітники - здійснюють функції обслуговування основного виробництва.
3. За статтю	Чоловіки Жінки
4. За характером виконуваних функцій	Керівники
	Спеціалісти
	Службовці Робітники

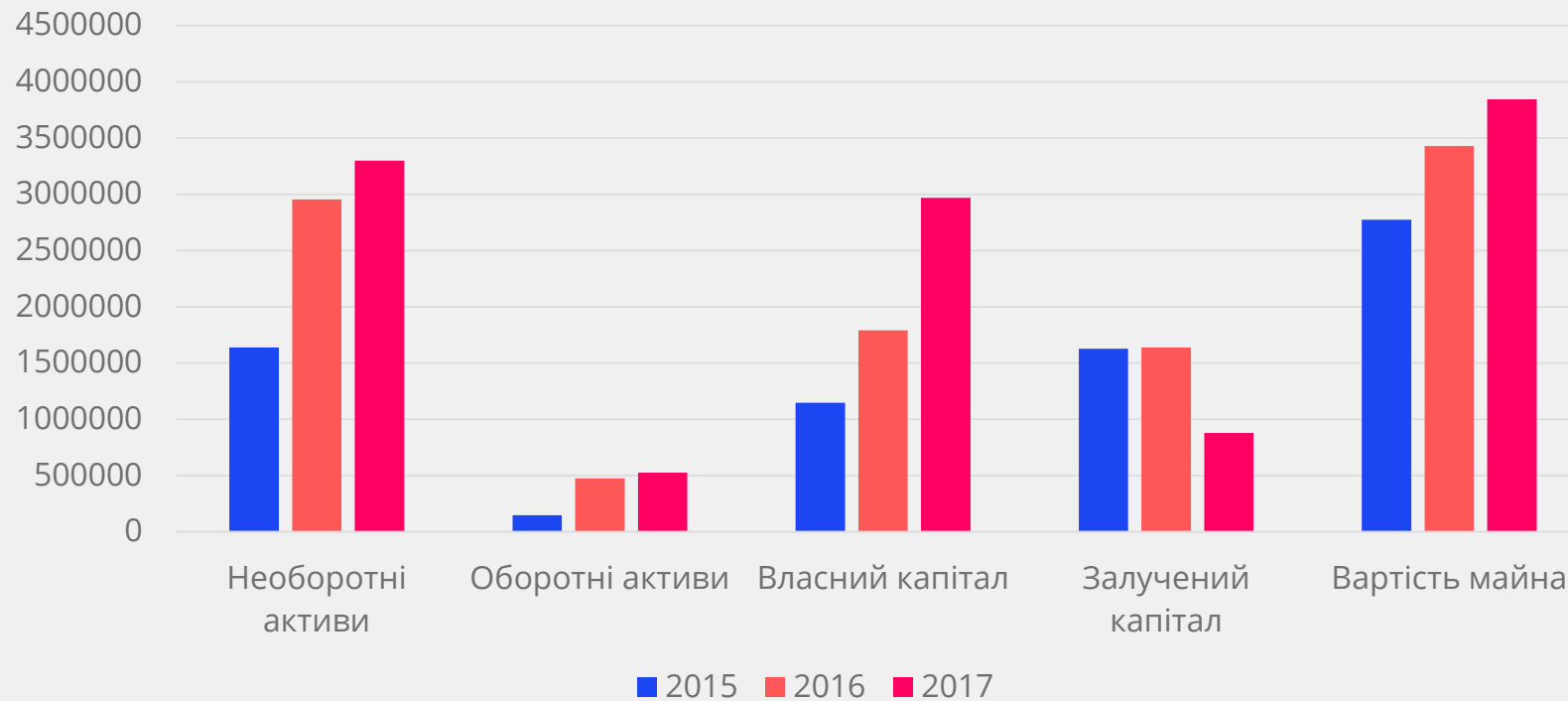

Таблиця 2.1 – Аналіз структури та динаміки балансу підприємства за 2015-2017 роки

Показники	Роки			Відхилення:			
	2015	2016	2017	2016 від 2015 року		2017 від 2016 року	
				абсол. знач.	в %	абсол. знач.	в %
1	2	3	4	5	6	7	8
1.Необоротні активи	1639016	2953925,5	3300629,5	325418,5	12,38	346704	11,74
2.Оборотні активи	145027,5	472671	524606,5	327643,5	225,92	51935,5	10,99
3.Власний капітал	1147262,5	1789624	2969262,5	642361,5	55,99	1179638,5	65,92
4.Залучений капітал	1626272	1639016	876743,5	12744	0,78	-762272,5	-46,51
5.Вартість майна	2773534,5	3428640	3846006	655105,5	23,62	417366	12,17

Аналіз структури та динаміки балансу підприємства за 2015-2017 роки

Рисунок 2.1 – Аналіз структури та динаміки балансу підприємства за 2015-2017 роки

Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства за 2015-2017 роки

Рисунок 2.2 – Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства за 2015-2017 роки

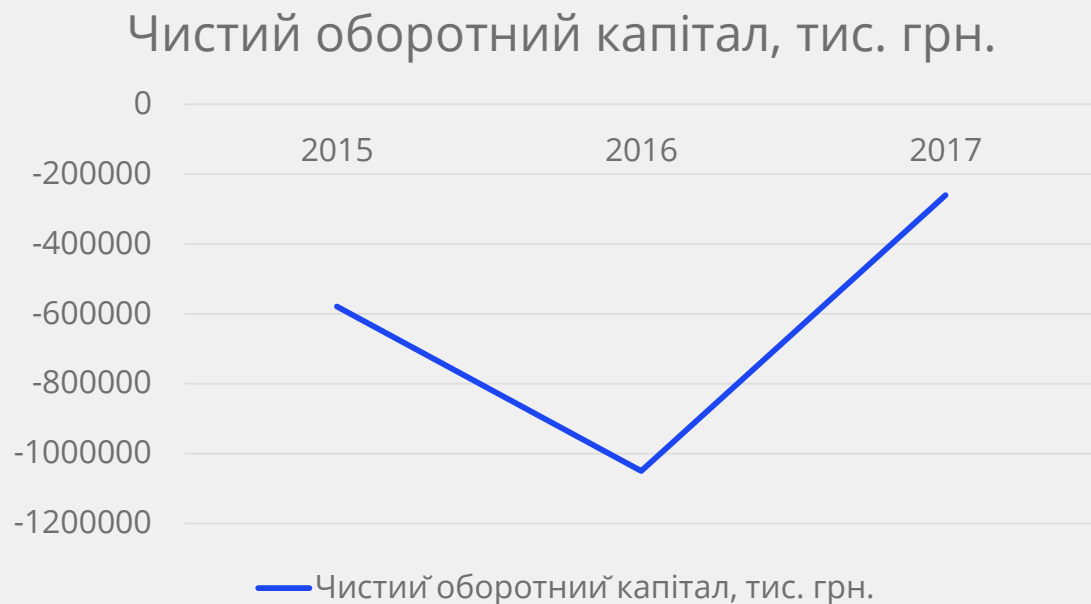

Рисунок 2.3 – Чистий оборотний капітал за 2016-2017 роки

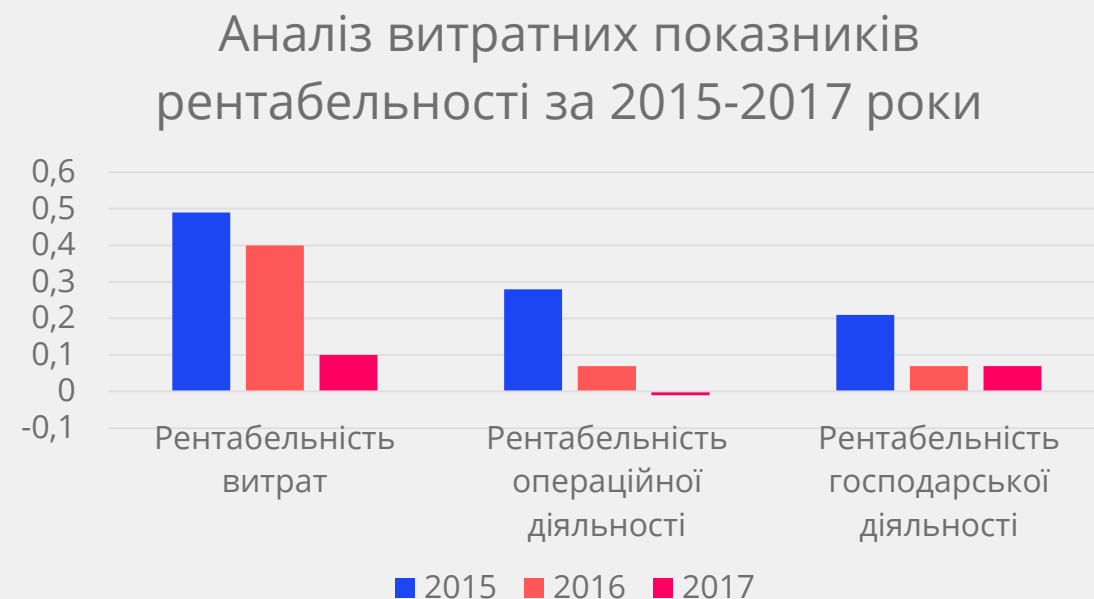

Рисунок 2.4 – Аналіз витратних показників рентабельності за 2015-2017 роки

Таблиця 2.4 – Аналіз витратних показників рентабельності за 2015-2017 роки

Показники	Роки			Відхилення:			
	2015	2016	2017	2016 від 2015 року		2017 від 2016 року	
				абсол. знач.	в %	абсол. знач.	в %
1.Рентабельність витрат	0,49	0,40	0,10	-0,09	-17,26	-0,30	25,24
2.Рентабельність операційної діяльності	0,28	0,07	-0,01	-0,21	-73,31	0,06	18,79
3. Рентабельність господарської діяльності	0,21	0,07	0,07	-0,14	-65,53	0,00	0

Таблиця 2.5 – Помилки проведення оцінки персоналу на ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика»

№ з/п	Помилка	Наслідок
1.	Недостатня мотивація учасників перед початком оцінки	Негативне сприйняття всього заходу. Неадекватна поведінка
2.	Ігнорування статусу учасників	Висока ймовірність виникнення конфлікту між учасниками і спостерігачами
3.	Спостереження одним і тим же консультантом за одним і тим же учасником	Різде зниження об'єктивності оцінки
4.	Розповсюдження висновків про учасників в ході оцінки, порівняння учасників між собою	Висновок може носити не об'єктивний характер і викликати негативну реакцію в учасника

Таблиця 2.6. Оцінка ділових якостей працівників ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика»

№ з/п	Назва ознаки	Значущість оцінки	Оцінки рівнів ознак з врахуванням їх ваги, бали			
			Працівник 1	Працівник 2	Працівник 3	Працівник 4
1.	Професійна компетентність	0,17	0,34(0,17*2)	0,17(0,17*1)	0,51(0,17*3)	0,51(0,17*3)
2.	Виявлення винахідливості та ініціативи	0,15	0,45(0,15*3)	0,15(0,15*1)	0,45(0,15*3)	0,15(0,15*1)
3.	Організація роботи	0,14	0,14(0,14*3)	0,14(0,14*3)	0,28(0,14*2)	0,42(0,14*3)
4.	Виконання доручень, рівень відповідальності	0,13	0,39(0,13*3)	0,39(0,13*3)	0,26(0,13*2)	0,26(0,13*2)
5.	Вміння працювати в колективі	0,15	0,30(0,15*2)	0,30(0,15*2)	0,08(0,15/2)	0,30(0,15*3)
6.	Рівень гнучкості при новій роботі	0,15	0,30(0,15*2)	0,45(0,15*3)	0,08(0,15/2)	0,08(0,15/2)
7.	Стресостійкість	0,11	0,33(0,11*3)	0,22(0,11*3)	0,11(0,11*1)	0,11(0,11*1)
8.	Можливість виконувати обов'язки іншого працівника	0,15	0,15(0,15*1)	0,30(0,15*2)	0,15(0,15*1)	0,45(0,15*3)

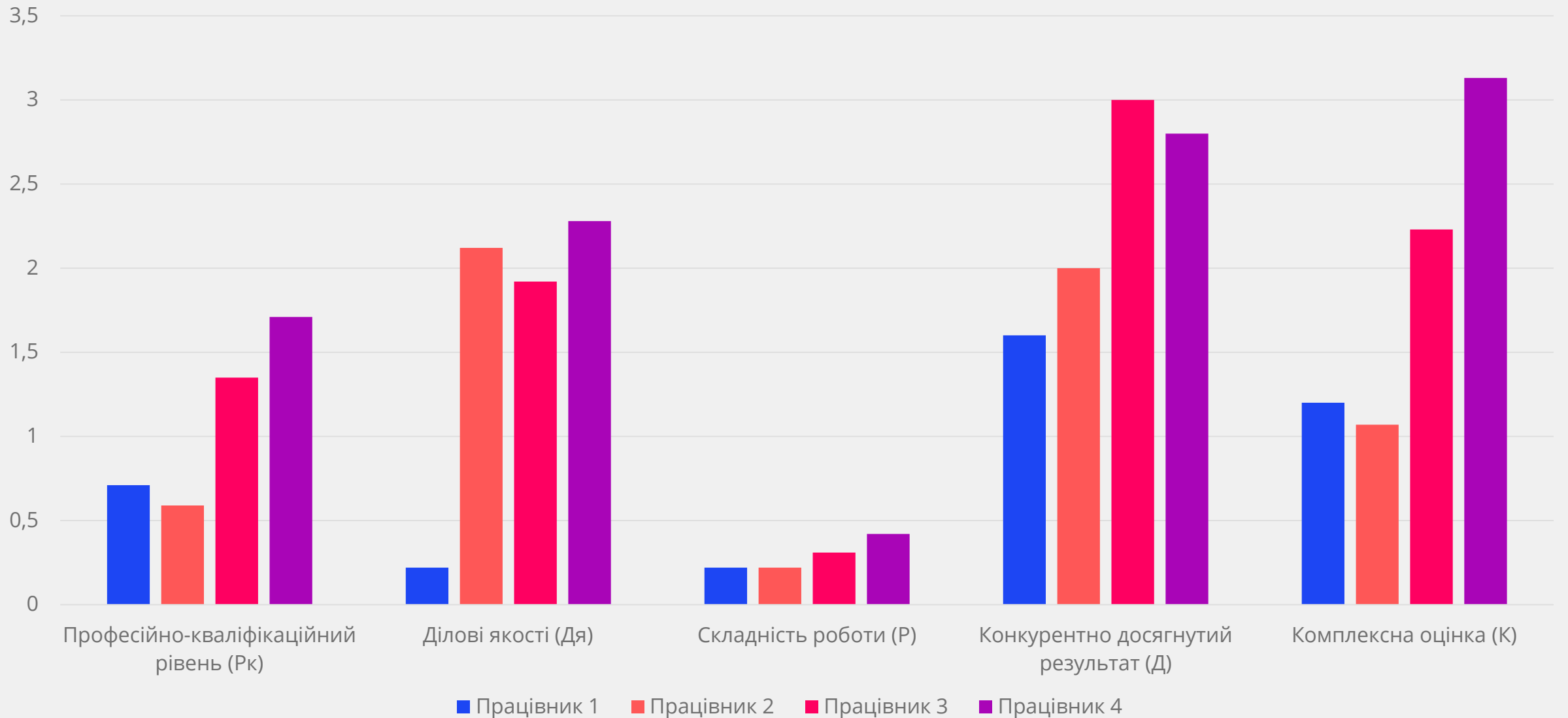
Таблиця 2.7 Оцінка ознак, що визначають складність виконуваних працівником функцій

№ з/п	Назва ознаки	Значущість оцінки (в частках одиниці)	Оцінки рівнів ознак з врахуванням їх ваги, бали					
			1.	2.	3.	4.	5.	6.
1.	Характер робіт, що визначає складність праці за тарифно-кваліфікаційним довідником	0,50	0,50	1,0	1,5	2,0	2,5 0	3,0
2.	Різноманітність робіт	0,15	0,15	0,30	0,45	-	-	-
3.	Керівництво (ланкою, бригадою)	0,20	0,20	0,40	0,60	0,80	-	-
4.	Додаткова відповідальність в технічному процесі	0,15	0,15	0,30	-	-	-	-

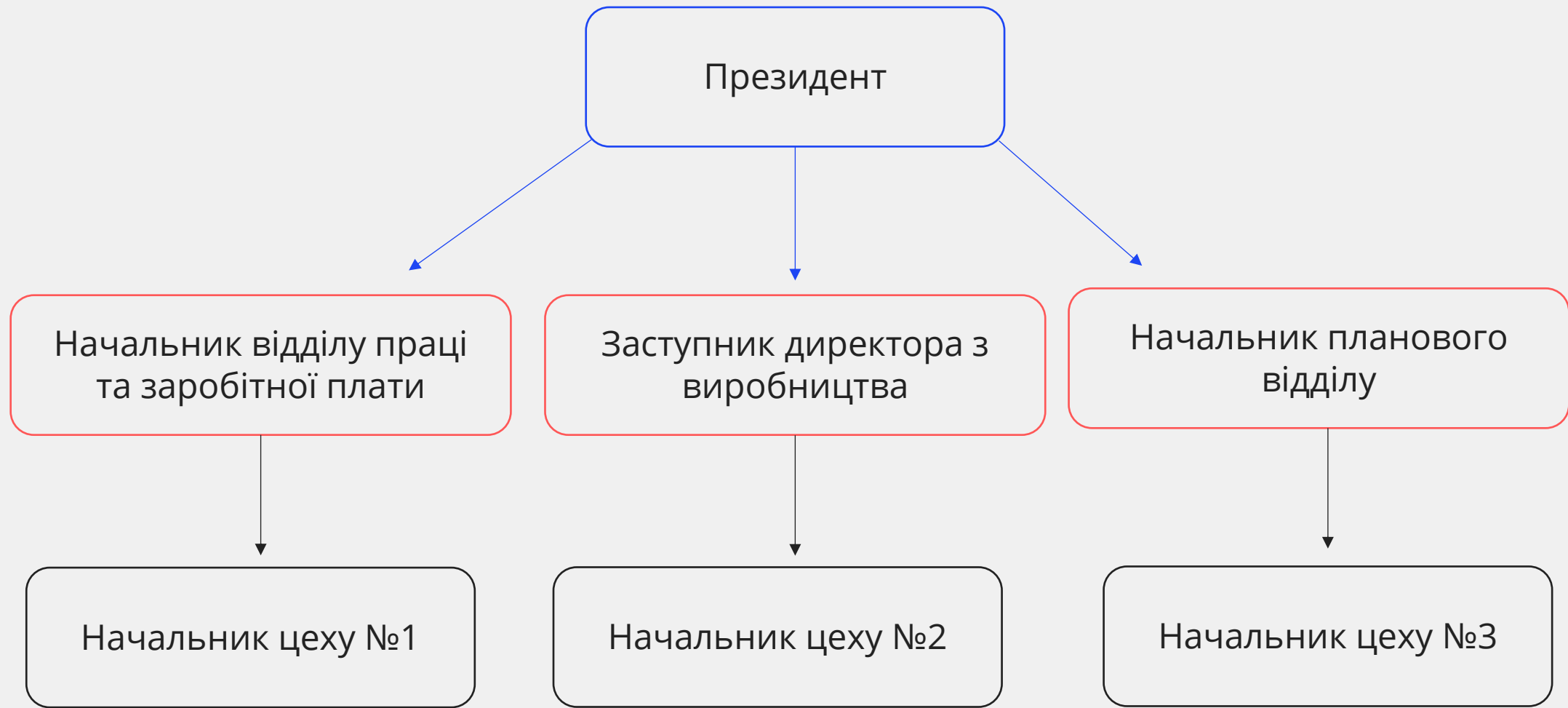
Таблиця 2.8 Ознаки, що визначають результат праці

№ з/п	Назва ознаки	Значущість оцінки	Оцінки рівнів ознак з врахуванням їх ваги, бали		
			1.	2.	3.
1.	Обсяг виконаних робіт	0,40	0,40	0,80	1,20
2.	Якість виконаних робіт	0,40	0,40	0,80	1,20
3.	Ритмічність	0,20	0,20	0,40	0,60

Рисунок 2.5 – Комплексна оцінка працівників ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика»

Рисунок 2.6 – Принципова схема лінійно-функціональної організаційної структури. ПрАТ «ВКФ»

Таблиця 3.1 - Визначення сильних та слабких сторін ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика»

Параметри оцінки	Сильні сторони	Слабкі сторони
1. Організація	<ul style="list-style-type: none"> - Зручне розташування підприємства в транскордонному регіоні, в промисловій зоні індустріального міста з розгорнутою інженерною та транспортною інфраструктурою - Сертифікат ISO - Близькість власників до виконавчої влади 	-
2. Виробництво	<ul style="list-style-type: none"> - Замкнений цикл виробництва кондитерських виробів - Виробничі потреби забезпечуються земельними та виробничими площами на 100% - Швидкі темпи оновлення асортименту продукції - Власні розробки - Інвестиції в обладнання 	- Велика залежність від закордонних постачальників обладнання та матеріалів
3. Фінанси	<ul style="list-style-type: none"> - Висока цінова конкурентноспроможність - Сприятлива економічна і соціально-економічна ситуація для виходу на нові ринки 	<ul style="list-style-type: none"> - Залежність коливань від вартості валюти - Високі оперативні витрати - Слабка диверсифікація продукції
4. Маркетинг	<ul style="list-style-type: none"> - Сила бренду та широка визнаваність - Сучасні розробки, висококваліфікований персонал - Представленість в регіонах - Великий рекламний бюджет 	-

Таблиця 3.2 - Визначення ринкових можливостей та загроз ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика»

Параметри оцінки	Можливості	Загрози
1. Конкуренція	- Витеснення конкурентів із галузі	- Поява у конкурентів нових технологій
2. Збут	- Розширення ринків збуту за рахунок зростання ринку	- Нестабільність збуту
3. Попит	- Збільшення кількості споживачів за рахунок маркетингових заходів	- Сезонність використання продукції
4. Політичні	- Політична стабільність в Україні	- Політична нестабільність - Нестабільна законодавча база
5. Економічні фактори	- Надходження великих замовлень - Зниження цін на ресурси	- Збої у поставках сировини та матеріалів - Відмова банків у наданні довгострокових кредитів

Таблиця 3.3 - Матриця SWOT-аналізу реалізації продукції ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика»

	МОЖЛИВОСТІ	ЗАГРОЗИ
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Розширення ринків збуту за рахунок зростання ринку. 2. Зниження цін на ресурси. 3. Збільшення кількості споживачів за рахунок рекламних та маркетингових заходів. 4. Надходження великих замовлень Вихід конкурентів із галузі 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Нестабільність збуту. 2. Поява у конкурентів нових технологій. 3. Збої у поставках сировини та матеріалів. 4. Конкуренція зі сторони виробників країн Південно-східної Азії Політична нестабільність. 5. Негативні зміни валютного курсу. 6. Відмова банків у наданні довгострокових кредитів Нестабільна законодавча база.
<p>СИЛЬНІ СТОРОНИ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Висока цінова конкурентоспроможність. 2. Сприятлива економічна і соціально - економічна ситуація для виходу на нові ринки. 3. Висококваліфікований менеджмент. 4. Замкнений цикл виробництва солодоців. 5. Виробничі потреби забезпечуються земельними та виробничими площами на 100%. Зручне розташування підприємства в транскордонному регіоні, в промисловій зоні індустріального міста з розвинутою інженерною та транспортною інфраструктурою. 	<p>Вихід на нові ринки, збільшення асортименту, дозволить мати стабільні фінансові показники. Достатня популярність буде сприяти виходу на нові ринки. Кваліфікація персоналу, контроль якості, невіддалене поводження конкурентів і розвиток рекламних технологій дадуть можливість встигнути за ростом ринку. Чітка стратегія дозволить використати всі можливості.</p>	<p>Посилення конкуренції, політика держави, інфляція та ріст податків, зміна смаків споживачів вплинуть на проведення стратегії. Поява конкурентів викличе додаткові витрати фінансових ресурсів. Достовірний моніторинг зафіксує зміни смаків споживачів.</p>
<p>СЛАБКІ СТОРОНИ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Велика залежність від закордонних постачальників обладнання та матеріалів. 2. Необхідність ремонту споруд та енергообладнання. 3. Залежність від коливань вартості валюти. 4. Необізнаність споживачів про продукцію. 	<p>Слабка рекламна політика створить ускладнення при виході на нові ринки, збільшення асортименту, та додавання додаткових супутніх продуктів і послуг. В умовах недостатнього фінансування власними засобами доведеться вдаватися до запозичення «дорогих» кредитів. Постійний пошук нових постачальників послабить можливість маневрування на ринках фінансування та збуту.</p>	<p>Посилення конкуренції, політика держави, інфляція та ріст податків, зміна смаків споживачів вплинуть на проведення стратегії. Поява конкурентів викличе додаткові витрати фінансових ресурсів. Достовірний моніторинг зафіксує зміни смаків споживачів.</p>

Таблиця 3.4 – План заходів з підвищення ефективності управління системою мотивації на ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» (2020-2022 р.)

Найменування заходів та їх зміст	Відповідальні	Термін	Витрати	Щорічний прогн. ефект
1. Розширення можливостей залучення кандидатів на вакантні посади через налагодження професійних відносин з навчальними закладами міста та за рахунок активної участі у заході «Ярмарка вакансій»	Директор	1,5 місяці	Одноразові витрати 40 тис. грн.	324,2
2. Запровадження використання у процесі відбору кадрів, окрім посадових інструкцій, кваліфікаційних карт та карт компетенцій.	Керівник відділу ме-неджменту	1 місяць	Одноразові витрати 50 тис. грн.	129,68
3. Запровадження на підприємстві використання методу екстраполяції та методу експертних оцінок для більш точного розрахунку необхідної кількості робітників (планування персоналу) з метою забезпечення безперебійного виробничого процесу.	Директор, системний адміністратор	1 місяць, постійно	Одноразові витрати 20 тис. грн. Щорічні витрати 100 тис. грн.	972,6
4. Введення посади штатного психолога для створення та підтримки позитивного соціально-психологічного клімату в колективі та удосконалення процесу оцінки кандидатів на заміщення вакантних посад за рахунок використання спеціальних тестів	Директор	Постійно	Щорічно 210 тис грн	269,1
5. Використання запропонованої стратегії посилення позицій на ринку	Директор	Постійно	Щорічні витрати 300 тис. грн.	1296,8
Всього витрат, тис. грн.	одноразово: 110,0		щорічно: 610,0	4320

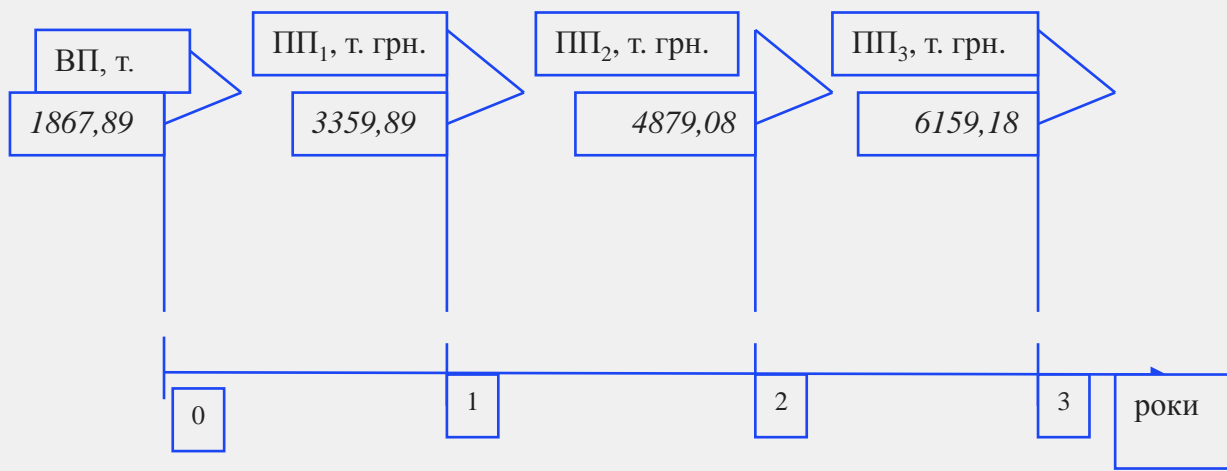

Рисунок 3.1 – Вкладені кошти та очікувані ефекти, що мають місце, час виконання роботи та впровадження зроблених рекомендацій

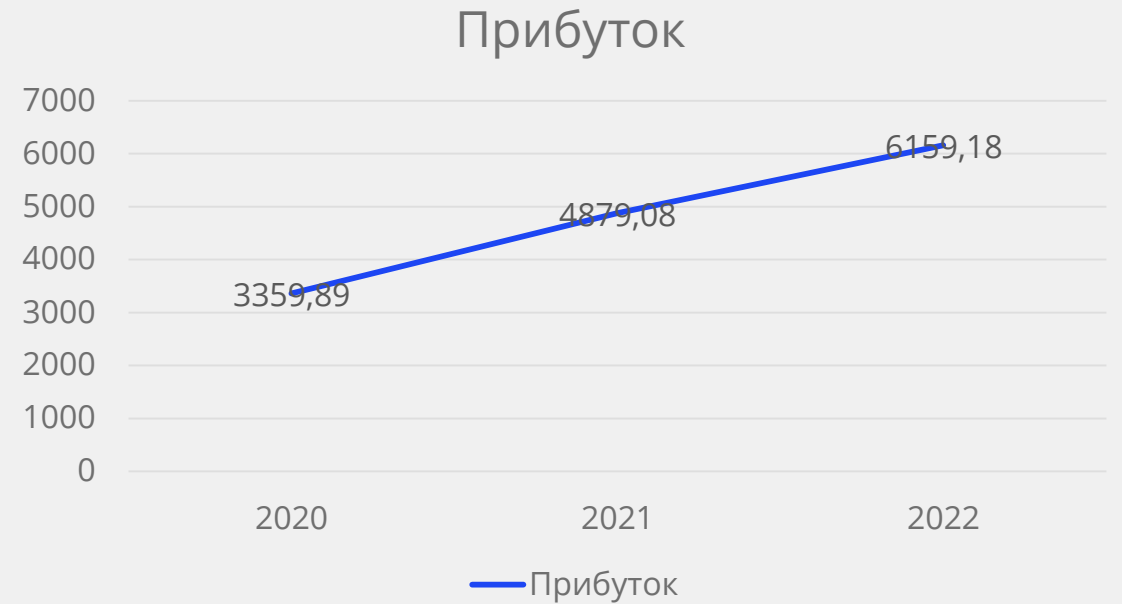

Рис. 3.2 – Моделювання чистого прибутку підприємства 2020-2022 р.р.

Оскільки внутрішня ефективність коштів, вкладених у впровадження наших рекомендацій, становить $E_v \approx 97\%$, це свідчить про економічну доцільність впровадження наших пропозицій.

Висновки

- Отже, трудові ресурси займають особливе місце у сукупності ресурсів підприємства. Замість терміну «трудові ресурси» на підприємстві частіше використовують «кадри» або «персонал». Кадри – це одна із найважливіших продуктивних сил у суспільстві. Від **кадрової політики** залежить те, як раціонально використовується робоча сила і наскільки продуктивною та ефективною буде робота підприємства.
- Економічна складова визначає **ефективність трудового потенціалу** підприємства, яка має базуватися на основі економічного визначення здібностей працівників, колективу та приносити певний прибуток. Економічна складова прямо пов'язана з мотиваційною складовою, тому в науці дедалі частіше розглядають саме економічну мотивацію, яка є дуже важливим чинником мотиваційного механізму [41].
- Встановлено, що для успішного виконання завдань в галузі ефективного управління трудовими ресурсами важливе значення має **вивчення зовнішніх і внутрішніх факторів, що впливають на управління персоналом**, на продуктивність праці, на повне і своєчасне своєчасне використання резервів зростання, вдосконалення науково-обґрунтованої системи планування та аналізу оцінки ефективності управління персоналом та продуктивності праці.
- З'ясовано, що ПрАТ «Вінницька фабрика» є структурною одиницею всесвітньо відомої Кондитерської корпорації ROSHEN і входить у п'ятірку найбільших кондитерських підприємств України. Підприємство впевнено займає **провідне місце в кондитерській галузі** України та добре відоме за її межами. На сьогоднішній день в компанії розроблений і активно здійснюється стратегічний план перетворення в підприємство європейського типу та вихід на нові ринки збуту. Для цього впроваджуються найновіші технології, проводиться технічне переозброєння і модернізація виробничих потужностей відповідно до правил належної виробничої практики кондитерських виробів, удосконалюється інтегрована система менеджменту.

- Аналіз фінансово-економічного стану підприємства показав, що за три роки **рівень показників ділової активності значно збільшився**. Це свідчить про те, що «Вінницька кондитерська фабрика» пристосувалася до зовнішніх та внутрішніх впливів та використовує їх для створення стратегії, що дозволить максимізувати критерій оцінки ефективності роботи підприємства.
- Аналіз показників ефективного використання трудових ресурсів підприємства показав, що ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» має досить активний **рух працівників**. Коефіцієнт із прийому працівників у 2017 році збільшився у порівнянні з 2015 роком, проте трохи зменшився, якщо порівнювати з 2016. Коефіцієнт плинності кадрів збільшився у 2017 році на 5,36% у порівнянні з 2015, проте зменшився на 0,99% у порівнянні з 2016.
- Дуже важливою умовою для виконання виробничого плану та ефективного використання трудових ресурсів є **ефективне використання робочого часу**. У 2017 році працівники відпрацювали на 7,8 годин менше, ніж у 2015, проте якщо порівнювати із 2016 роком, то кількість відпрацьованих годин зросла з 1934,4 годин до 1950 годин. 2017 році темп зростання чистого доходу перевищує темп зростання витрат порівняно з 2016 роком. Це у свою чергу призводить до того, що прибуток зростає швидше, аніж чистий дохід і тому приріст прибутку становить 23,8%. А ось рентабельність фонду оплати праці зменшилася на 8,2% з 2016 року.
- На основі **кореляційно-регресійної моделі** було сформовано пропозиції щодо покращення організації ефективного використання трудових ресурсів на підприємстві. Можемо побачити, що при збільшенні чисельності працівників всього на 3% та 4% чистий дохід зростає на 28,9% та 39,84% у 2020 та 2021 роках відповідно, а підвищення фонду заробітної плати на 10% та 12% збільшить чистий дохід підприємства на 1,3% та 1,56% відповідно. Усі показники рентабельності зростають У 2022 році показник рентабельності фонду оплати праці перестане бути від'ємним і його питома вага складатиме 47,03%. Виконання цих рекомендацій допоможе підприємству підвищити свій прибуток за відносно невеликий проміжок часу.